

Kovács András Ferenc

Kavafisz-átiratok

Bizánci költő Monemvasziából

(Misztrai Despotátus, 1383)

„Úrnak hála, visszatértek a Palaiologoszok!
Újra győztek, újra trónon, végre Moreában is!
Miként hajdanán Mikhaél, Nikaia hős császára,
elsöpörte Szicília, Épeirosz és Akhaia
egyesített haderejét, Manfredus lovagjait,
megsemmisítvén Guillaume de Villehardouin seregét,
midőn Pelagóniában dúlt a csúfos ütközet,
s elcsépelte, mint a pelyvát, szétverte a frankokat,
majd a Latin Császárságot törte földre bátran ő:
elűzte a Boszporosztól Flandriai Balduint,
s fölgyújtván a gaz bitangok göggel fénylő házait,
visszahódította végleg Konsztantinosz városát!
Úrnak hála, úgy mint régen, újra győztek most is ők:
visszatértek végre hozzánk a Palaiologoszok!
Fölvirágzik újra nálunk Szent Bölcsesség, Művészet –
még dicsőbb s magasztosabb lesz Misztra Despotátusa!”

Én, Alexiosz Nikaiasz, írtam így boldogan,
békességre vágyva, végre örvendezvén lelkemben:
Moreában maradhatok, hatalom sem háborgat!
Én, Alexiosz Nikaiasz, hálát adok Istennek,
hogy többé nem kell elhagynom a Tajgetosz vidékét,
s meghúzódván végre csak a Költészetnek élhetek:
én, Alexiosz Nikaiasz, könyvek között, Misztrában!
Olvasgatnék hellénektől, latinoktól, frankoktól,
aszkrétaként Szentíráson tépelődnék szívemben:
én, Alexiosz Nikaiasz, kánonokat lapoznék,
vagy laknám a tengernél, a szirten Monemvasziát,
csak kedvemre írogatnék, malváziát kortyolván...
Én, Alexiosz Nikaiasz, minden pazar kupámat
a Palaiologoszok bölcs hírnevére köszöntöm,

*s holtomig Konstantinápoly dicsőségét áldom itt,
távol durva, hiú zajtól, zűrzavargó tömegektől –
távol van Konstantinápoly, s még messzibb az ifjúság!*

(1903. január)

Szüéné végvidékén 1291-ben

*Örökre visszavették, rég visszahódították,
már lassan ötven éve, tudjuk, végleg letörték
már Jeruzsálemet, s most azt halljuk, hogy Akkont,
már Akkont is bevették, elfoglalták a múltkor,
s Türoszt, Szidónt, Bérüoszt most végképp kiűrtik.*

*Alig vagyunk mi is már, fogyatkozunk e földön:
alig maradtunk ezren... Kétszázan Kanóboszban,
bár Alexandriában tán valamivel többen,
s mondják, Fajjúm környékén is vagyunk még,
s Memphisz körül, vagy tán csak Thébaisznál
tengődik néhány szerzetescsoport még,
s a forró pusztaságban pár szétszórt, esztelen szent.*

*Ezt sem hiszem. Itt, Philai szigetén, Szüéné végvidékén,
csak én vagyok magam, csak én, s nem is tudom már,
ha feljön itt a hold – kihez fohászkodjam, melyik nagy
istenhez, hogy megértsen, s meg is hallgasson olykor?
Íziszhez kéne szólnom, Fájdalmas Szűzanyámhoz, vagy Hóruszhoz
talán én? Én, itt, a kék folyónál, amíg előnti arcom
az égi egyedüllét – s mind szótlanabb a holdfény.*

(1906. szeptember 7.)

Kitörni Atlantisz felé

*Kitörni innen már soha. Sem nyílt vizekre, titkolt
Atlantiszok felé, sem máshová nem visz hajó –
phaiák szelek, hitek sem hajtának, feszítenek vitorlát.
Kitörni innen már soha. Hozzám kegyes sosem lesz*

*Aiolosz, sem Poszeidón, többé tán semmi isten –
föhászhoz, áldozathoz én konok vagyok s tudatlan.
Kitörni innen hasztalan, s nincs is miért kifutni újabb
Atlantiszok felé – hová, ha már a tengerek mind
fénytelen feküsznek el, s kővé dermedt a hulló láthatár?
Kitörni innen már soha. Sötét habokba sülyyedt
Atlantiszok kísérnek – katasztrófákat hordok, vonszolok
fölhalmozódott múltakat, rejtett mélységből bármikor
kitörni kész tűzhányókat, fölvörénylő éveket.*

(1914. április 16.)

Athanasziosz Hrisztopoulosz

*„Ifjabb koromban még szerettem Hrisztopoulosz verseit
meg szenvedélyes hellén életét a jón szigetvilág
s a transzylván hegyek közt. Egzotikumnak tűnt az is,
hogy túl a hűvös Isztroszon, a Fanar fejedelemségeiben
viselt magas tisztségeket. Orvos, jogász, belső titoknak
volt Bukarestben egy Maruzisznál, majd Moldovában
egy Karadzasznak lett főbírája s megbecsült külügyminisztere.
Nappal törvénykönyvekkel, füleddt államügyekkel vesződött,
éjente verset írt vagy fordított, s buján duhajkodott sokat,
míg vágyba, dalba, borba fulladt bakkhoszin, borús kedéllyel.
Jaj, mennyi bánat gyöngyözött, dúlt zokogás ragyogott a borban!”*

*„Ifjabb koromban még szerettem...” Így mondta rég, egy hajnalon.
Huszonkettőt se töltött – így mondta mégis akkor ő,
miközben hosszan ittunk, s aztán szerettük egymást reggelig.
„Jaj, mennyi bánat gyöngyözött, dúlt zokogás ragyogott a borban!”*

*„Ifjabb koromban...” Pont így mondta rég, egy hajnalon, s azóta,
időnként hallom, álmatlan magányban még hallom, látom ajkát –
s a test fölizzott, megfeszült, bukott gyönyörben izzadott...
„Jaj, mennyi bánat gyöngyözött, dúlt zokogás ragyogott a borban!”*

(1919. szeptember 15.)

Húsz éve már

*Húsz éve, hogy nem láttalak, húsz éve, hogy nem is vagy
elérhető közelben – égi ködöknél távolabb vagy.*

*Húsz éve már, hogy olykor hetekre elfeledlek,
s már néha sem hiányzol, napokban eltemetlek,
mint messzi szép halottat, ki másutt élt a múltban –
talán Platón korában, vagy egyszer Khaldaiában,
vagy tán egy régi könyvben olvastam róla hajdan,
de rögtön elfeledtem, hétköznapokba hulltan.*

*Húsz éve már, hogy olykor álmomba visszajársz még –
szeretsz, s egymásba olvad két forró, fényes árnyék.
A boldogság fölébreszt, s megint beléborzongok én,
hogy meghalok, s már nem leszel – sosem voltál enyém.*

(1924. május 10.)